

# USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Kateřiny Horákové a soudců JUDr. Ondřeje Kubáta a JUDr. Michaely Janouškové ve věci

žalobce: [osobní údaje žalobce]

bytem [adresa], [PSČ] [obec a číslo]

adresou pro doručování [adresa]

zastoupeného advokátem Mgr. Ing. [jméno] [příjmení]

sídlem [adresa]

proti

žalovanému: IVECO FRANCE, Société par actions simplifiée, č. 419 683 818

sídlem 1 Rue des Combats du 24 Aout 1944, Porte E, 692 00 Vénissieux, Francie

o dorovnání přiměřeného protiplnění, k odvolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 11. srpna 2023, č. j. 55 Cm 223/2022–51,

## takto:

Usnesení soudu prvního stupně se potvrzuje.

## Odůvodnění:

1. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích v záhlaví uvedeným usnesením nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků.
2. Soud prvního stupně své usnesení odůvodnil s odkazem na § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), tím, že na straně žalobce neshledal žádné závažné důvody, pro které by měl osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu přiznat. Z žalobcem předloženého Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (dále jen „prohlášení“) soud zjistil, že žalobce má vedle příjmů z vedlejší pracovní činnosti rovněž příjem z pronájmu nemovitostí a příjmy z kapitálového majetku (dividendy), je majitelem četných nemovitostí i rozsáhlého portfolia cenných papírů a na jeho účty byly za akcie společnosti Iveco Czech Republic, a. s. převedeny částky v rádech desítek milionů Kč.
3. Proti usnesení soudu prvního stupně podal žalobce odvolání, navrhuje, aby odvolací soud usnesení soudu prvního stupně zrušil a, „uložil soudu prvního stupně vydat nové usnesení, ve kterém (prozatím) vyzve žalobce k úhradě soudního poplatku ve výši 2 000 Kč, případně rozhodne tak, že se žalobce k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu (prozatím) nevyzývá.“
4. Odvolatel je přesvědčen, že soud prvního stupně dospěl k nesprávnému závěru jednak o tom, že poměry účastníka neodůvodňují přiznání osvobození od soudních poplatků, a jednak o tom, že by měl být v této fázi řízení soudní poplatek vyměřen. Soudem vyměřený soudní poplatek ve výši 1 063 316 Kč není odvolatel schopen zaplatit, neboť tak vysokou částkou nedisponuje. Navíc odvolatel soudu prvního stupně vytýká, že se nikterak nevypořádal s jeho námitkou, že žaloba na dorovnání protiplnění je projednatelná i bez uvedení výše protiplnění (v žalobě navíc ani konkrétní žalovaná částka uvedena není, je uvedena toliko v alternativním petitu), tudíž nemůže být výše soudního poplatku za její podání vyměřena ve správné výši bezprostředně po jejím podání,

usnesení soudu prvního stupně je proto minimálně předčasné. Žalobce je schopen uhradit soudní poplatek toliko ve výši 2 000 Kč, jak dříve navrhoval. Současné opakuje svou argumentaci stran chybně vyměřené výše soudního poplatku, kterou uvedl již dříve v námitkách podaných proti jeho vyměření.

5. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po přezkoumání napadeného usnesení soudu prvního stupně dle § 212 a násl. o. s. ř. dospěl k závěru, že odvolání není důvodné, protože předpoklady pro osvobození žalobce od soudních poplatků dány nejsou.

6. Podle § 138 odst. 1 o. s. ř. na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva; přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Nerozhodne-li předseda senátu jinak, vztahuje se osvobození na celé řízení a má i zpětnou účinnost; poplatky zaplacené před rozhodnutím o osvobození se však nevracejí.

7. Podle § 328 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) /dále jen, „z. o. k.“ /, jedná-li se o povinný veřejný návrh smlouvy, musí být výše protiplnění přiměřená hodnotě účastnických cenných papírů. Navrhovatel doloží přiměřenost protiplnění posudkem znalce; ustanovení § 251 odst. 2 se použije přiměřeně.

8. Podle § 329 odst. 3 z. o. k. vyjde-li najevo, že vlastníci účastnických cenných papírů, které byly předmětem veřejného návrhu smlouvy, neobdrželi nebo nemají podle smlouvy obdržet přiměřené protiplnění, mohou se dovolávat toho, aby jim navrhovatel protiplnění dorovnal; ustanovení § 390 odst. 3 až 6 se použije přiměřeně.

9. Podle § 390 odst. 3 z. o. k. v soudním rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo na dorovnání, soud určí výši dorovnání ve vztahu ke každému druhu akcie a jinému účastnickému cennému papíru a rovněž celkovou výši dorovnání zvýšenou o částku úroků podle § 388 ode dne přechodu vlastnického práva k účastnickým cenným papírům, o částku úroků z prodlení a o částku předpokládaných účelně vynaložených nákladů spojených s plněním do soudní úschovy. Vlastníci účastnických cenných papírů, kteří se dovolali práva na dorovnání, mají právo na náhradu v řízení účelně vynaložených nákladů.

10. Podle § 153 odst. 2 o. s. ř. soud může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky.

11. Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen, „z. o. s. p.“), jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení.

12. Podle § 6 odst. 1 z. o. s. p. základem procentního poplatku je cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou, není-li dále stanoveno jinak. Cena příslušenství předmětu řízení tvoří základ poplatku jen v případech, je-li příslušenství samostatným předmětem řízení.

13. Podle § 6 odst. 2 z. o. s. p. je-li v návrhu na zahájení řízení uplatněno více peněžitých plnění, je základem procentního poplatku jejich součet. Peněžitá plnění, pro která je stanovena rozdílná sazba poplatku, jsou však samostatným základem poplatku.

14. Podle § 6 odst. 3 z. o. s. p. jde-li o opěťující se peněžité plnění, je základem procentního poplatku cena odpovídající součtu všech opěťujících se plnění. Jde-li o peněžité plnění na dobu neurčitou, včetně plnění požadovaného do okamžiku zaplacení jiného peněžitého plnění, na dobu života nebo na dobu delší než 5 let, je základem poplatku pětinasobek ceny ročního plnění.

15. Podle § 6 odst. 4 z. o. s. p. nelze-li stanovit základ poplatku podle odstavce 3, je základem poplatku částka ve výši 20 000 Kč.

16. Žalobce se žalobou došlou soudu prvního stupně dne 16. prosince 2022 domáhá ve vztahu k žalovanému jednak určení přiměřeného protiplnění za jednu akci společnosti Iveco Czech Republic, a. s., a jednak zaplacení (dorovnání) přiměřeného protiplnění za 4 464 ks těchto akcií, z důvodu, že neobdržel přiměřené protiplnění na základě ve dnech 20. prosince 2019 a 23. prosince 2019 přijatého povinného veřejného návrhu smlouvy dle § 328 odst. 1 z. o. k .

17. Třebaže mělo dle tvrzení žalobce dojít k přijetí návrhu před 1. lednem 2021, uplatní se při posouzení dorovnání přiměřeného protiplnění výše citovaný § 390 odst. 3 ve spojení s § 329 odst. 3 z. o. k., protože přechodná ustanovení k zákonu č. 33/2020 Sb. (jímž byl zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) novelizován s účinností k 1. lednu 2021) otázku účinnosti nové úpravy neřeší, což znamená, že se uplatní tzv. nepravá zpětná účinnost (retroaktivita) nového právního předpisu. Nyní účinná úprava totiž upřesňuje dřívější dikci, vyvolávající výkladové nejasnosti (jak je zřejmé z důvodové zprávy k zákonu č. 33/2022 Sb., bodů 420 – 425), aniž by měla významný dopad do práv a povinností účastníků hmotněprávního poměru (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. srpna 2020, sp. zn. 27 Cdo 1916/2019, dostupný, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu, na webových stránkách [webová adresa], nebo nálezný pléna Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96, uveřejněný pod č. 63/1997 Sb., dostupný, stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu, na webových stránkách [webová adresa])

18. To vede k závěru, že jde o žalobu na plnění. Z právního předpisu (§ 329 odst. 3, § 390 odst. 3 z. o. k.) totiž vyplývá způsob vypořádání vztahu mezi účastníky ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř., a proto soud není při rozhodování o žalobě vázán ani tím, jak žalobce v tzv. petitu žaloby zformuloval svou představu o výši dorovnání. Může proto svým rozhodnutím přisoudit žalobci méně, než kolik žalobou požaduje (aniž by ve zbývajících částech žalobu zamítl), anebo naopak více (aniž by žalobce musel v tomto směru měnit žalobu). Žaloba bude projednatelná (soud o ní může zákonem předvídaným způsobem věcně rozhodnout) dokonce i tehdy, omezí-li žalobce svůj požadavek na zaplacení dorovnání, aniž v petitu žaloby zformuluje svou představu o výši dorovnání. Jelikož úprava § 390 odst. 3 z. o. k. specifikuje, jak má soud o žalobě rozhodnout, nemusí být žalobcem ani specifikováno, zda se domáhá určení dorovnání či jeho zaplacení, je-li zřejmé, že se žalobce domáhá dorovnání (srov. Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P., Šuk, P.: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, komentář k § 390, marg. č. 27, nebo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. července 2021, sp. zn. 7 Cmo 116/2021). Jelikož z obsahu žaloby tento požadavek zřejmý je, je zřejmé i to, že jde (toliko) o žalobu na plnění.

19. Protože soud při rozhodování o této žalobě není vázán tím, jak a zda žalobce ve svém petitu žaloby konkretizoval svou představu o výši dorovnání, neodpovídá požadavku na zajištění spravedlivé ochrany soukromých práv (§ 1 o. s. ř.) takový výklad, aby jen co do podstaty nahodilý a pro rozhodnutí nevýznamný úkon, spočívající v tom, že žalobce vyčíslí částku, kterou požaduje zaplatit, vedl k odlišnému rozhodování o výši soudního poplatku (podobně srov. již výše zmíněné usnesení sp. zn. 7 Cmo 116/2021). Jakou výši poplatku je žalobce povinen za podání žaloby, kterou se domáhá peněžitého plnění, byť co do výše konkrétní výše neznámého, zaplatit, lze dovodit přímo výkladem z. o. s p., aniž by bylo zapotřebí jakékoliv analogie.

20. Žalobci poplatková povinnost vznikla podáním žaloby (§ 4 odst. 1 písm. a) z. o. s p.), a proto se neuplatní subsidiární postup vzniku poplatkové povinnosti podle § 4 odst. 1 písm. j) z. o. s p. Jelikož je předmětem žaloby požadavek na zaplacení peněžité částky (peněžité plnění), nelze postupovat při stanovení výše poplatku ani dle položky 4 odst. 1 sazebníku poplatků (jako přílohy k z. o. s p.) /dále též jen, „sazebník“ /, jež určuje výši poplatku v případě, není-li obsahem návrhu (žaloby) peněžité plnění.

21. Základem procentního poplatku je cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou, není-li dále stanoveno jinak (§ 6 odst. 1 z. o. s p.). Takto vyjádřená cena předmětu řízení se uplatní i v případě

opětujícího se peněžitého plnění nebo peněžitého plnění na dobu neurčitou nebo na jinou dobu, avšak s korektivy upravenými v § 6 odst. 3 z. o. s. p. Jinak řečeno, pokud je takto vyjádřená cena předmětu řízení známa (tj. co do konkrétní částky), nelze postupovat podle § 6 odst. 4 z. o. s. p. Pod hypotézu § 6 odst. 3 z. o. s. p. však nelze zahrnout případ, u něhož by takto vyjádřená cena předmětu plnění známa nebyla (tj. co do konkrétní částky), což je zřejmé z toho, že v případě takovéto subsumpce by nebylo (z logiky věci) možno provést součet všech opětujících se plnění (dle věty první této hypotézy) nebo pětinasobku ceny ročního plnění (dle věty druhé této hypotézy).

22. To vede k závěru, že § 6 odst. 4 z. o. s. p. se vztahuje nejen na případy, u kterých nelze stanovit základ poplatku podle § 6 odst. 3 z. o. s. p., nýbrž na všechny případy, u kterých nelze stanovit základ poplatku podle § 6 odst. 1 – 3 z. o. s. p. Pokud by se totiž úprava § 6 odst. 4 z. o. s. p. měla doslovně vztahovat jen na případ, u kterého nelze stanovit základ poplatku podle § 6 odst. 3 z. o. s. p., byla by úpravou obsoletní, protože podle § 6 odst. 3 z. o. s. p. lze základ poplatku stanovit vždy (tj. protože takto stanovený základ poplatku představuje vždy konkrétní peněžní částku, určenou postupem dle § 6 odst. 3 z. o. s. p.).

23. Jde o závěr založený na respektu k zásadě systematického výkladu právních norem, podle které se v pochybnostech má právní norma interpretovat tak, aby se ostatní normy nestaly obsoletní (srov. F., Melzer, Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 147, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2018, sp. zn. 30 Cdo 2867/2016, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 21. října 2022, sp. zn. 21 Cdo 822/2022). To, že by (při výkladu, že § 6 odst. 3 z. o. s. p. dopadá na případ, u kterého není cena předmětu plnění známa) úprava § 6 odst. 4 z. o. s. p. byla jako obsoletní shledána, má oporu i v dostupné komentářové literatuře k § 6 odst. 4 z. o. s. p., v níž je prezentován závěr, že toto ustanovení je pojistkou pro případ, že by základ poplatku nebylo možno určit podle odstavce 3. Lze si však stěží představit případ, na který by uvedené ustanovení mělo být aplikováno (Waltr, R.: Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 145).

24. Současně dovozený závěr respektuje i zásadu *in dubio pro libertate*, jež plyne přímo z ústavního pořádku (čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 4 zákona č. 1/1993 Sb., ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY, nebo čl. 2 odst. 3 a čl. 4 usnesení č. 2/1993 předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky), vyjadřuje prioritu jednotlivce a jeho svobody před státem (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2002, sp. zn. I. ÚS 512/02, nebo ze dne 24. července 2007, sp. zn. I. ÚS 557/05). Tato zásada se uplatňuje nejen ve veřejném právu, ale i ve všech situacích, kdy orgány veřejné moci interpretují obsah právní normy a hodnotí rozsah povinností zákonem stanovených k dosažení zamýšleného cíle prostřednictvím právně relevantního jednání jednotlivce. Není-li tato zásada respektována a z právní normy je vyvozována existence povinností, jež v ní *expressis verbis* zakotveny nejsou, jde o protiprávní postup (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. ledna 2017, sp. zn. III. ÚS 3701/15). Neboli, pokud je to možné, je třeba dát přednost výkladu, který adresáta normy ukládá mírnější povinnost.

25. Rozlišovat procesní poplatek (pouze který je v § 6 odst. 1 – 3 z. o. s. p. výslovně zmíněn) a poplatek stanovený pevnou částkou pak nemá u peněžitého plnění, pro který je stanovena stejná sazba poplatku, z pohledu dovozeného závěru o použití § 6 odst. 4 z. o. s. p. žádný racionální význam (§ 6 odst. 2 věta druhá z. o. s. p., a contrario, srov. též Waltr, R.: Zákon o soudních poplatcích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, komentář k § 6 odst. 2).

26. Základem poplatku u žaloby na dorovnání přiměřeného protiplnění je proto částka 20 000 Kč (§ 6 odst. 4 z. o. s. p.), což znamená, že sazba poplatku činí 1 000 Kč (dle položky 1 odst. 1 písm. a) sazebníku). Po provedení systematického a gramatického výkladu § 6 odst. 1 – 4 z. o. s. p. je totiž zřejmé, že úprava § 6 odst. 4 z. o. s. p. dopadá na všechny případy, u kterých nelze stanovit základ poplatku dle § 6 odst. 1 – 3 z. o. s. p.

27. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším podobným okolnostem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. července 2013, sp. zn. 29 Cdo 1301/2013, nebo ze dne 18. září 2013, sp. zn. 30 Cdo 2643/2013). Odvolací soud proto odvolání žalobce shledal neopodstatněným, neboť důvod pro osvobození žalobce od soudních poplatků není v poměrech projednávané věci dán. Výše soudního poplatku za podanou žalobu činí 1 000 Kč. Tuto částku (§ 6a odst. 2 z. o. s. p.) je žalobce s ohledem na jím v prohlášení tvrzené skutečnosti schopen objektivně uhradit.

28. S ohledem na výše uvedené skutečnosti odvolací soud usnesení soudu prvního jako věcně správné potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

#### **Poučení:**

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 16. října 2023

Mgr. Kateřina Horáková  
předsedkyně senátu